

การอิสลามานวัตกรรมกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อการเสริมสร้าง"คุณธรรมนำความรู้" :
ประสบการณ์จากโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนอิสลามของประเทศมาเลเซีย¹

**Islamization of the Instructional Process for Promoting the "Virtue-Led Knowledge":
The Experience of an Islamic Private Secondary School of Malaysia**

ซอลีฮะห์ หะยีสะมะแอ และคณะ²

บทคัดย่อ

อิสลามานวัตกรรมเป็นกุญแจดอกหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการแก้ปัญหาขององค์ความรู้และการศึกษาที่แยกส่วนระหว่างความรู้และคุณธรรมจริยธรรม โดยให้ความสำคัญกับการปลูกฝังจิตวิญญาณและค่านิยมอิสลามแบบดั้งเดิมในทุกองค์ความรู้ มาเลเซียในฐานะที่เป็นประเทศมุสลิมได้นำนโยบายอิสลามานวัตกรรมมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาระบบการศึกษาของชาติ ด้วยความตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว งานวิจัยนี้ได้จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการอิสลามานวัตกรรมกระบวนการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนอิสลามของประเทศมาเลเซีย การศึกษาวิจัยครั้งนี้เลือกโรงเรียนมัธยมศึกษาอิสลามอัล อามีน(AI Amin) เขตฆอมบาก (Gombak) รัฐสลังงอร์(Selanggor)เป็นกลุ่มตัวอย่างกรณีศึกษาซึ่งได้มาโดยใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง และผู้ให้ข้อมูลหลักในโรงเรียนแห่งนี้ประกอบด้วยบุคลากรฝ่ายบริหารจำนวน 8 คน และครูผู้สอนรายวิชาวิทยาศาสตร์จำนวน 11 คน การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การศึกษาเอกสาร การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์เชิงลึก

ผลการวิจัยพบว่าในภาพรวมโรงเรียนมัธยมศึกษาอิสลามอัล อามีนมีสภาพแวดล้อมเชิงบวกที่เอื้อและส่งเสริมต่อการจัดการกระบวนการอิสลามานวัตกรรม ซึ่งประกอบด้วยนโยบายและปรัชญาหลักสูตร ฝ่ายบริหาร ครูผู้สอน กิจกรรมเสริมหลักสูตร วัฒนธรรมโรงเรียน และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง สำหรับการอิสลามานวัตกรรมกระบวนการจัดการเรียนรู้ พบว่า ครูส่วนใหญ่ได้มีการนำหลักคำสอน คุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมและโลกทัศน์อิสลามมาประยุกต์ใช้ในขั้นการวางแผนและเตรียมการสอน และขั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเริ่มตั้งแต่การนำเข้าสู่บทเรียน การจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ การปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน การใช้สื่อการเรียนรู้ และการสรุป

¹ บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งจากงานวิจัยในชุดโครงการวิจัย "มาเลเซีย: หนัที่สำคัตุต่อไทย" เรื่อง"การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้กระบวนการอิสลามานวัตกรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศมาเลเซีย" โดยได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

²Solihah Hayeesama-ea* et.al² นางซอลีฮะห์ หะยีสะมะแอ*เป็นหัวหน้าโครงการวิจัย e-mail:shalihah_05@hotmail.com

นักวิจัยร่วม คือ ดร.มุฮัมมัดสักรี มัณญู*นายมะยูดี ดือรามะ* นางรูฮานา สาแมง* *อาจารย์มหาวิทยาลัยอิสลามยะลา อ.ยะรัง จ.ปัตตานี และนายอาหะมะ หะยีสะมะแอ ครูประจำโรงเรียนตาร์เบียตุลวาตันมูลนิธิ อ.เมือง จ.ยะลา

บทเรียน ส่วนชั้นการวัดและประเมินผลมีข้อจำกัดอยู่เฉพาะการประเมินค่านิยมในการปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ ทั้งนี้โรงเรียนต้องเน้นการวัดและการประเมินผลตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษา

คำสำคัญ : การอิสลามานวัตกรรมองค์ความรู้และการศึกษา อิสลามานวัตกรรมกระบวนการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ โรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนอิสลามมาเลเซีย

Abstract

Islamization is a key that play a vital role in solving the problems confronting compartmentalization of knowledge and dualistic education, it emphases to imbue all forms of knowledge with traditional values. Malaysia, which is a Muslim country, had tried to implement Islamization policy in the development of national education system. Realizing this, a study on Islamization of the instructional process in an Islamic private secondary school of Malaysia was carried out. This research aimed at studying how Islamization was implemented in the instructional process in an Islamic Private Secondary School of Malaysia. Al Amin Islamic Secondary School, in Gombak, Selanggor was selected as a case study by purposive sampling. The major key informants were 8 administrative staff and 11 teachers in science subjects. The study employed the qualitative approach including documentary search, non-participant observation, and in-depth interviews.

The findings of the study showed that as the whole, the selected secondary school was surrounded by the environment that was encouraging and supportive had positive effects to the management of Islamization process. The positive environment was included the school policy and philosophy, curriculum; administrative staff; the teachers; co-curriculum; school culture; and the involvement of parents. Concerning instructional process, the study indicated that most of the teachers did attempt to Islamize instructional process by inculcating Islamic teachings and principles, ethics, values and Islamic worldviews in the step of teaching preparation and planning, as well as in the step of management of instructional activities including introduction, management of instructional activities, presenting instructional media, teacher-student interaction, lesson conclusion. While the step of evaluation and assessment had its limitation, it could be allow to assess noble values during laboratory class as the school emphasized on evaluation and assessment based on the national curriculum- KBSM.

Keywords: Islamization of knowledge and education, Islamization of the instructional process integrated instruction, Malaysia Islamic Private Secondary schools

บทนำ

การเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาเพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายการพัฒนาปัจเจกบุคคลให้เป็นมนุษย์ที่มีบุคลิกภาพที่สมบูรณ์แบบองค์รวมและมีคุณภาพทั้งทางด้านวิชาการ ทักษะ และคุณธรรมจริยธรรมที่ดีงาม สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสงบสุขอย่างแท้จริงและเป็นทรัพยากรบุคคลที่ทรงคุณค่าของสังคมและประเทศชาตินับเป็นประเด็นสำคัญของสังคมโลกตลอดมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งตั้งแต่การเกิดขึ้นมาของยุคแห่งการปฏิรูปอุตสาหกรรมและรุ่งอรุณของยุควิทยาศาสตร์ในตะวันตก การศึกษาที่วางอยู่บนความศรัทธาและศาสนาได้เผชิญหน้ากับการท้าทายที่ยิ่งใหญ่ที่สร้างความสั่นสะเทือนต่อหลักพื้นฐานของศาสนาที่ศรัทธาในพระเจ้าและโลกหน้า ทั้งนี้เนื่องจากอิทธิพลของลัทธิเซอรัควิลาร์หรือโลกวิสัย(secularism) ที่มีแนวคิดหลักสำคัญ คือ การแยกศาสนาจักรออกจากอาณาจักรซึ่งไม่ให้ความสำคัญต่อประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างพระเจ้ากับมนุษย์(Hashim, Rosnani, 1996: 1-2) ได้เข้ามามีบทบาทในวงการการศึกษาทำให้เกิดแนวความคิด"dualism" ในระบบการศึกษาที่เน้นการแยกประเด็นทางโลกออกจากประเด็นทางด้านศาสนา หลักสูตรการศึกษาและความรู้ที่ใช้สอนในสถาบันการศึกษาส่วนใหญ่ถูกแยกส่วนอย่างเป็นเอกเทศจากกันระหว่างวิชาทางด้านศาสนาและวิชาทางด้านโลกหรือมีลักษณะที่เรียกว่า"dichotomous"(การแยกส่วน) ซึ่งมีผลกระทบต่อปัญหาเกี่ยวกับญาณวิทยาอย่างมาก ผลตามมาทำให้ต้องเผชิญกับวิกฤตทางด้านจิตวิญญาณและค่านิยมที่ต่างกันไป สภาพการณ์ดังกล่าวกลับกลายเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาและความก้าวหน้าของสังคม (Baba, Sidek. 2000: 15-16) แนวคิดการศึกษาแบบแยกส่วนดังกล่าวนี้ได้เข้ามาสู่โลกมุสลิมโดยผ่านลัทธิและกระบวนการล่าอาณานิคม(colonization)และกระบวนการสมัยนิยม(modernization) (Hashim, Rosnani, 2-3) ซึ่งเริ่มตั้งแต่ศตวรรษที่ 16 เป็นต้นมา อิทธิพลและแนวคิดดังกล่าวนำความเสียหายสู่โลกมุสลิมซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาชาติและทำให้มุสลิมตกต่ำ(Faruqi, 1982)

ด้วยความตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวข้างต้น โลกมุสลิมได้เริ่มมีการเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการปฏิรูประบบการศึกษาอิสลามในศตวรรษที่ 18 และต่อมาในศตวรรษที่ 19 ได้มีนักคิดและนักวิชาการมุสลิมจำนวนหนึ่งนำเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับการอิสลามานูวัตร์ (Islamization) ซึ่งเป็นกระแสความต้องการที่จะแนะนำระบบและพัฒนาการศึกษาอิสลามที่แท้จริงที่มีความสอดคล้องกับความต้องการทางด้านวัฒนธรรมและสังคมมุสลิมให้กลับคืนมา โดยการให้การศึกษารื้อสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับญาณวิทยาอิสลามที่วางอยู่บนมโนทัศน์ที่จารึกไว้ในคัมภีร์อัลกุรอานและซุนนะฮ์(วจนะและแบบอย่าง)ของท่านศาสนทูต(ซ.ล.³) (Ghulam Nabi Saqeb. 2000:1) กระแสอิสลามานูวัตร์ดังกล่าวเกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในประเทศปากีสถานและ

³ อักษรย่อใช้แทนคำกล่าวสรรเสริญท่านศาสนทูต มาจากภาษาอาหรับ อ่านว่า "ซ็อลลัลลอฮูอะลัยฮิ วาซัลลิม" ซึ่งมีความหมายว่า "ขอความสันติสุขจงประสบแด่ท่าน"

ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง (Talat Sultan,1997: 57)ในประเทศมุสลิมตั้งแต่ปี ค.ศ.1970 เป็นต้นมา จนกระทั่งในปี ค.ศ.1977ได้มีการจัดการประชุมสัมมนาระดับโลกเกี่ยวกับการศึกษาของมุสลิมครั้งแรก(The First World Conference on Muslim Education)ขึ้น ณ นครเมกกะ ประเทศซาอุดีอาระเบีย โดยมีนักวิชาการมุสลิมจำนวน 313 คน จากภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลกได้มารวมประชุมเพื่อแสวงหาความร่วมมือในการปฏิรูปการศึกษาในสังคมมุสลิม(Ghulam Nabi Saqeb,2000:43) และได้มีการนำเสนอประเด็นอิสลามานูวัตรองค์ความรู้(Islamization of knowledge)เป็นหลัก(Talat Sultan,1997:57-63) โดยมุ่งเน้นการดำเนินการวางนโยบายและแผนการดำเนินงานเกี่ยวกับสถานศึกษาอิสลามให้มีความชัดเจนและเหมาะสมกับระบบการศึกษาของชาวมุสลิมครอบคลุมในทุกระดับและทุกด้าน(Ghulam Nabi Saqeb,41)ที่ประชุมได้ให้แรงบันดาลใจและเรียกร้องประเทศมุสลิมทั้งหลายให้นำข้อเสนอแนะจากที่ประชุมนำไปปฏิบัติ

มาเลเซียเป็นประเทศหนึ่งที่ได้รับอิทธิพลทางการศึกษาที่เข้มแข็งจากประเทศอาณานิคมอังกฤษมาอย่างต่อเนื่อง(Molly N.N. Lee, 2009)ส่งผลให้ระบบการศึกษามาเลเซียประสบปัญหาการศึกษาแยกส่วน(duality)ที่ไม่สามารถบูรณาการในการสร้างพลเมืองที่มีคุณภาพได้อย่างแท้จริง ดังรายงานในปี ค.ศ.1979 โดยคณะกรรมการรัฐสภาของรัฐบาลมาเลเซียได้ทำการทบทวนเป้าหมายและผลกระทบของนโยบายการศึกษาแห่งชาติเพื่อสร้างความเชื่อมั่นถึงต่อกำลังคนในการพัฒนาประเทศและการบรรลุถึงการเป็นพลเมืองที่มีเอกภาพ วินัยและทักษะ ในรายงานดังกล่าวได้นำเสนอว่าหลักสูตรของโรงเรียนประถมศึกษามีการแยกส่วน เน้นการท่องจำและมีการบูรณาการรายวิชาน้อย กอปรกับได้มีข้อวิจารณ์จากบรรดาองค์กรมุสลิม สมาคมอุลามาฮู (นักวิชาการศาสนา)และกลุ่มปัญญาชนมุสลิมที่มีต่อประเด็นหลักๆทางด้านการศึกษาของชาติ คือ การให้การศึกษาระบบเซอรัคิวลาร์(Secular) เน้นย้ำทางด้านวัตถุมากเกินไป อีกทั้งไม่ให้ความสำคัญเรื่องค่านิยม เอกลักษณ์ และการพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคล ผลดังกล่าวได้ปรากฏในผลผลิตของระบบการศึกษาที่ประสบปัญหาทางวินัย(Hashim,Rosnani,1996:65) ด้วยความตระหนักถึงผลกระทบของระบบการศึกษาที่มีลักษณะที่แยกส่วนดังกล่าวข้างต้น รัฐบาลได้ปรับปรุงและพัฒนาการศึกษาของชาติ โดยได้มีการปฏิรูปปรัชญาการศึกษาแห่งชาติที่มีพื้นฐานมโนทัศน์การบูรณาการที่เน้นย้ำการศรัทธาในพระเจ้าขึ้นใน ปี1987 ซึ่งมีใจความดังนี้

“การศึกษาในมาเลเซียเป็นความพยายามอย่างต่อเนื่องในการที่จะพัฒนาศักยภาพของปัจเจกบุคคลในลักษณะที่เป็นองค์รวมและบูรณาการ เพื่อสร้างปัจเจกบุคคลที่มีความสมดุลและเอกภาพทั้งทางด้านสติปัญญา จิตวิญญาณ อารมณ์ และร่างกาย มีความศรัทธาที่มั่นคงและสยบยอมพร้อมต่อพระผู้เป็นเจ้า ความพยายามดังกล่าวก็เพื่อสร้างพลเมืองมาเลเซียผู้ที่มีความรอบรู้และมีความสามารถ เป็นผู้ที่มีมาตรฐานทางด้านคุณธรรมสูง และเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบและมีความสามารถที่จะมีความเป็นอยู่ที่ดี ตลอดจนสามารถทำคุณประโยชน์เพื่อให้สังคมและประเทศชาติโดยรวมให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น” (Ministry of Education Malaysia, 1989: v)

ในการปฏิรูปการศึกษาของชาติตั้งแต่ ปี 1987 เป็นต้นมา มาเลเซียได้เปลี่ยนกระบวนทัศน์นโยบายการศึกษาที่เน้นหลักประชาธิปไตย การกระจายอำนาจ มาตรฐานสากล และการอิสลามานุวัตร (อ้างถึงในThiagarajan Nadeson,มปป.) มาเลเซียได้ขานรับการนำนโยบายการศึกษาที่เน้นหลักการอิสลามานุวัตรจากที่ประชุมโลกมุสลิมครั้งที่1มาปฏิบัติใช้ โดยได้มีการจัดตั้งหน่วยงานทางการศึกษาเพื่อทำหน้าที่ในการเผยแพร่พันธกิจทางด้านอิสลามานุวัตร เช่น มหาวิทยาลัยอิสลามนานาชาติมาเลเซีย (International Islamic University Malaysia-IIUM)และสถาบันนานาชาติแห่งความคิดและอารยธรรมอิสลาม (International Institute of Islamic Thought and Civilization-ISTAC)ในปี ค.ศ.1987 (Ghulam Nabi Saqeb. 2000:11) และในปี ค.ศ. 1988 ได้มีการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรบูรณาการสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาที่รู้จักกันในนามของ”เคบีเอสเอ็ม”(Kurikulum Bersepadu Sekolah Menengah-KBSM หรือ the Integrated Curriculum for Secondary School-ICSS) การปรับปรุงหลักสูตรดังกล่าวนี้ได้เน้นมิโนทัศน์การเรียนรู้ร่วมสมัยในฐานะที่เป็นกระบวนการแบบองค์รวม(Hashim,Rosnani,1996:64-65) หลักสูตรบูรณาการนี้เน้นย้ำกระบวนการบูรณาการที่ใช้รูปแบบที่ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะและค่านิยม รวมภาคทฤษฎีและการปฏิบัติ บูรณาการหลักสูตร และกิจกรรมเสริมหลักสูตร ตลอดจนวัฒนธรรมโรงเรียน และได้ใช้กลยุทธ์ในการบรรลุค่านิยมทางด้านคุณธรรมจริยธรรมไว้ในทุกรายวิชา(The Ministry of Education(MOE),1989:1-8)และหลักสูตรดังกล่าวนี้ได้ถูกวางแผนไว้เพื่อจะสร้างนักเรียนให้สามารถปรับตัวในสังคมได้และสามารถทุ่มเทเพื่อความก้าวหน้าและสวัสดิภาพของตนเองในการทำหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการพัฒนาชาติ (Langgulung, Hasan,1993) ช่วงเวลา 30 ปีของการสร้างชาติและการส่งเสริมเอกภาพแห่งชาติของประเทศมาเลเซียโดยผ่านการพัฒนาระบบการศึกษาที่เป็นเอกภาพและใช้หลักสูตรบูรณาการแห่งชาติ ทำให้มีการเพิ่มอัตราการศึกษาต่อทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาบรรลุผลที่วางไว้ (Ministry of Education, Malaysia.1989)

ระบบการศึกษาของประเทศมาเลเซียได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ประเด็นที่น่าสนใจ คือในการปฏิรูปการจัดการศึกษาครั้งสำคัญใน ปี ค.ศ.1987 มาเลเซียได้นำนโยบายการศึกษาที่เน้นหลักการอิสลามานุวัตรตามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการศึกษาจากที่ประชุมโลกมุสลิมในปี ค.ศ.1977 มาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ประเด็นของเป้าหมาย เนื้อหาและวิธีการศึกษาในบริบทของมาเลเซีย(Wan Mohd.Nor Wan Daud.1989) และได้มีการพัฒนาการศึกษาของประเทศมาเลเซียให้สอดคล้องกับเป้าหมายและหลักการจัดการศึกษาของที่ประชุมโลกมุสลิม กระบวนการอิสลามานุวัตรได้เข้ามามีบทบาทสำคัญเกี่ยวข้องกับระบบการศึกษาของมาเลเซียในลักษณะที่เป็นนัยแอบแฝงอยู่(Hashim,Rosnani,1996:142) การประกาศใช้หลักสูตรบูรณาการสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา(KBSM)ในปีค.ศ.1989ได้นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ทางด้านเนื้อหาและ

โครงสร้างในระบบการศึกษามาเลเซีย และหลักสูตรKBSMดังกล่าวได้ถูกออกแบบเพื่อให้สามารถบูรณาการในลักษณะที่เป็นองค์รวมที่เอื้อต่อการใช้กระบวนการอิสลามานูวัตร์และสามารถเติมเต็มเป้าหมายปรัชญาการศึกษาแห่งชาติที่เน้นย้ำกระบวนการทัศน์บูรณาการบนพื้นฐานการศรัทธาต่อพระเจ้าได้ การแปลงหลักสูตรบูรณาการดังกล่าวนี้ไปสู่กระบวนการจัดการเรียนรู้ในบริบทโรงเรียนจึงมีความสำคัญยิ่ง ความสำเร็จในการนำหลักสูตรบูรณาการมาปฏิบัติใช้ขึ้นอยู่กับครูผู้สอนที่รับผิดชอบต่อการจัดการกระบวนการจัดการเรียนรู้เป็นสำคัญ จึงทำให้เกิดประเด็นคำถามขึ้นมาว่า *อิสลามานูวัตร์ได้เข้ามามีบทบาทในกระบวนการจัดเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศมาเลเซียหรือไม่ อย่างไร โดยเฉพาะการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาที่เป็นศาสตร์สมัยใหม่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนอิสลาม ด้วยความสำคัญและเอกลักษณ์เฉพาะด้านในการจัดการศึกษาแบบบูรณาการที่เปิดช่องทางที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้โดยการใช้กระบวนการอิสลามานูวัตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของประเทศมาเลเซีย ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่มุ่งเน้นการเสริมสร้าง”คุณธรรมนำความรู้”ที่มีความสำคัญยิ่งในการสร้างผู้เรียนให้สามารถพัฒนาบุคลิกภาพแบบองค์รวมที่สมบูรณ์และสมดุล ผู้วิจัยจึงสนใจในการศึกษาเกี่ยวกับการอิสลามานูวัตร์กระบวนการจัดการเรียนรู้ในบริบทของโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนอิสลาม ประเทศมาเลเซีย ดังนั้นบทความวิจัยนี้จึงเป็นความพยายามในการนำเสนอให้เห็นว่าอิสลามานูวัตร์กระบวนการจัดการเรียนรู้เป็นอย่างไร ผู้วิจัยหวังว่าการศึกษาวิจัยในเรื่องนี้จะเป็นข้อมูลและบทเรียนอันเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการจัดการศึกษาของไทยตามแนวนโยบายการจัดศึกษาที่มุ่งเน้น”คุณธรรมนำความรู้”*

วัตถุประสงค์การวิจัย

วัตถุประสงค์หลักของการศึกษาวิจัย คือ เพื่อศึกษารูปแบบการอิสลามานูวัตร์กระบวนการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนอิสลามของประเทศมาเลเซีย

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เน้นศึกษาบริบทสภาพแวดล้อมทางการจัดการศึกษาและกระบวนการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนอิสลาม รัฐสลังงอ(Selanggor) ประเทศมาเลเซีย ในปีการศึกษา 2551(2008) โดยเลือกศึกษากลุ่มรายวิชาวิทยาศาสตร์ที่เปิดสอนทั้งในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย เพราะเป็นกลุ่มศาสตร์แขนงหนึ่งที่ได้รับอิทธิพลจากแนวความคิดการศึกษาแบบตะวันตกที่เน้นเฉพาะความรู้ที่มาจากเหตุผลและหลักฐานเชิงประจักษ์ กระบวนการจัดการเรียนรู้ในงานวิจัยนี้ประกอบไปด้วยขั้นตอนการวางแผนและเตรียมการสอน ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ที่เริ่มด้วยการนำเข้าสู่บทเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสรุปบทเรียน การใช้สื่อการเรียนรู้ การปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และขั้นการวัดประเมินผล

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้การสื่อสารผ่านบทความวิจัยนี้สามารถเข้าใจตรงกัน จึงได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะของคำว่า “การอิสลามานวัตกรรมกระบวนการจัดการเรียนรู้” หมายถึง กระบวนการรูปแบบ เทคนิค วิธีการที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการนำหลักการ คุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมโลกทัศน์อิสลาม และองค์ความรู้ที่สอดคล้องกับหลักคำสอนในอัลกุรอานและซุนนะฮ์ (พระวจนะและแบบอย่างการปฏิบัติของท่านศาสนทูตมุฮัมมัด) ตลอดจนจรรยาบรรณและความคิดเห็นของปวงประชาญ์มุสลิมมาบูรณาการในกระบวนการจัดการเรียนรู้ และให้นิยาม “โรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนอิสลามของมาเลเซีย” หมายถึง โรงเรียนเอกชนที่เป็นเปิดสอนทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายโดยใช้หลักสูตรบูรณาการสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา(KBSM) และเป็นโรงเรียนที่มีปรัชญาและนโยบายที่สอดคล้องกับการปรัชญาการศึกษาอิสลาม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพในรูปแบบการศึกษารายกรณี โดยเลือกโรงเรียนมัธยมศึกษาอิสลามอัล อามีน เขตชอมบาค(Gombak) รัฐสลังงอ(Selanggor)เป็นกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยบุคลากรฝ่ายบริหารจำนวน 8 คน ครูผู้สอนในกลุ่มรายวิชาวิทยาศาสตร์จำนวนทั้งหมด 11 คน การรวบรวมข้อมูลเริ่มตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2551 ถึงเดือนมกราคม พ.ศ.2552 โดยใช้วิธีการศึกษาวิเคราะห์เอกสารต่างๆทั้งที่เป็นปฐมภูมิและทุติยภูมิ การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การสัมภาษณ์เชิงลึก และใช้วิธีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยการตรวจสอบแบบสามเส้าด้านข้อมูล ด้านผู้วิจัยและด้านการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลได้กระทำตลอดระยะเวลาของการเก็บข้อมูลภาคสนาม ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาและการสรุปผลที่ได้จากการสังเกต การสัมภาษณ์ ตลอดจนการประมวลวิเคราะห์จากเอกสารและหลักฐานต่างๆ โดยการแยกแยะ วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ตรวจสอบความครอบคลุมของข้อมูล แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบรายงานเชิงพรรณนาวิเคราะห์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษานี้ใช้ทฤษฎีหรือแนวคิดต่างๆประกอบเข้าด้วยกันเพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษาอิสลามจากที่ประชุมโลกว่าด้วยการศึกษามุสลิม ครั้งที่ 1 ในปี ค.ศ.1977 เน้นเป้าหมายการศึกษาและการจำแนกองค์ความรู้ แนวคิดเกี่ยวกับการอิสลามานวัตกรรมองค์ความรู้ ซึ่งกล่าวถึงความหมาย ขั้นตอน เทคนิคและแนวทางการปฏิบัติ และแนวคิดเกี่ยวกับการอิสลามานวัตกรรมการศึกษาในบริบทของประเทศมาเลเซียเน้นปรัชญาการศึกษาแห่งชาติและหลักสูตรบูรณาการสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา

สภาพบริบทการจัดการศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชนอิสลามอัล อามีน

โรงเรียนมัธยมศึกษาอิสลามอัล อามีน รู้จักกันในชื่อภาษา馬來เยว่า *Sekolah Menengah Islam Al Amin Gombak*, SMIAAG และชื่อในภาษาอังกฤษ เรียกว่า Al Amin Islamic Secondary School) ตั้งอยู่ที่หลักกิโลเมตรที่ 8 ¼ ถนนชูเงิง ปูซุ (Sugai Pusu) 53100 เขตหมอมบัก (Gombak) รัฐสลังงอร์ ดารูล เอียะซาน (Selangor Darul Ehsan) อยู่ห่างไกลจากตัวเมืองหลวงกรุง กัวลาลัมเปอร์ประมาณ 30 กิโลเมตร และอยู่ในอาณาบริเวณพื้นที่ชุมชนวิชาการที่แวดล้อมด้วยไปด้วยสถาบันการศึกษาระดับต่างๆในบริเวณใกล้เคียงกัน อาทิเช่น มหาวิทยาลัยอิสลามนานาชาติมาเลเซีย (IIUM) โรงเรียนบูรณาการแห่งชาติ โรงเรียนมัธยมเทคนิคและโรงเรียนนานาชาติของมหาวิทยาลัยอิสลามนานาชาติมาเลเซีย และมีทิวทัศน์ของภูเขาเรียงรายรอบๆบริเวณกว้างออกไปในระยะไม่ไกลนัก โรงเรียนแห่งนี้เป็นโรงเรียนขนาดกลางและมีดำเนินการโดยภาคเอกชน จัดทะเบียนสังกัดแผนกศาสนา รัฐสลังงอ การบริหารจัดการของโรงเรียนอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลขององค์กรเอกชนที่มีชื่อว่า “ศูนย์การศึกษาอัล อามีน⁴ (Pusat Pendidikan Al Amin-PPAA)” มีจัดการศึกษาตั้งแต่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้หลักสูตรบูรณาการสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา (KBSM) ของกระทรวงศึกษาธิการเป็นหลัก

การเปิดหน้าประวัติศาสตร์การศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งนี้เริ่มต้นจากการสร้างโรงเรียนประถมศึกษาลอัลอามีนในปี ค.ศ. 1986 ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ การจัดตั้งโรงเรียนประถมศึกษานี้ นับเป็นหนทางสู่หลักชัยที่สำคัญในประวัติศาสตร์ของระบบการศึกษาอิสลามแบบบูรณาการในมาเลเซียด้วยทัศนคติของการผลิตนักเรียนที่มีบุคลิกภาพบูรณาการที่เป็นแบบอย่าง โรงเรียนได้รับการตอบรับอย่างล้นเหลือจากผู้ปกครองทำให้เป็นจุดสำคัญในการพัฒนาระบบการบูรณาการของโรงเรียนต่อไป และในปี ค.ศ. 1994 ได้มีการก่อตั้งโรงเรียนมัธยมศึกษาอิสลามอัล อามีน (Nor Zalmiah Jahidin, 2002) ที่เขตหมอมบัก (Gombak) ประวัติศาสตร์การศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งนี้ได้พัฒนาอย่างไม่หยุดยั้ง ในปี ค.ศ. 2008 โรงเรียนมีบุคลากรรวมทั้ง 54 คน และมีนักเรียนทั้งหมด จำนวน 537 คน เป็นนักเรียนชาย 271 คน นักเรียนหญิง 266 คน นักเรียนส่วนใหญ่เป็นประชากรในรัฐสลังงอร์และมาจากครอบครัวชนชั้นกลางที่มีฐานะทางการเงินระดับปานกลางถึงค่อนข้างดี (ฝ่ายบริหารโรงเรียน, 2551, กุมภาพันธ์ 21) ส่วนใหญ่นักเรียนเป็นบุตรของบุคคลจากหลากหลายอาชีพทั้งที่สังกัดภาครัฐและเอกชน นักเรียนจะไปกลับโรงเรียนโดยมีผู้ปกครองมารับ-ส่งและมีรถบริการรับ-ส่งอีกด้วย

⁴ อัล อามีน เป็นชื่อที่ใช้เรียกท่านศาสนทูตแห่งอิสลามหรือท่านนบีมุฮัมมัด (ศ.ล.-ขอความสันติสุขจงมีแด่ท่าน) ซึ่งหมายถึง การเป็น ผู้ที่มีลักษณะแห่งความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ

ปรัชญาและแนวนโยบายเป้าหมายการจัดการศึกษา โรงเรียนมีนโยบายที่เน้นระบบการศึกษาอิสลามแบบบูรณาการที่มุ่งเน้นการผลิตเยาวชนที่มีบุคลิกภาพบูรณาการที่เป็นแบบอย่างที่ดี (Nor Zalmiah Jahidin, 2002) และได้จัดทำปรัชญาของโรงเรียนมีใจความดังนี้

“กระบวนการศึกษาที่วางอยู่บนพื้นฐานของหลักเตฮีด-(ความเป็นเอกภาพของพระเจ้า) เพื่อพัฒนาและผลิตอินชานร็อบบानी-(มนุษย์ที่ยำเกรงต่อพระเจ้า) มีความรอบรู้และมีคุณธรรมจริยธรรมสูงส่งและเป็นผู้ที่มีความสามารถเพื่อที่จะพัฒนาตนเอง สังคม ประเทศชาติและโลกนี้ที่สอดคล้องกับหลักการของอัลกุรอานและซุนนะฮ์โดยผ่านระบบการศึกษาที่สมดุล บูรณาการ ครอบคลุมและต่อเนื่อง”
(Perancangan Kurikulum SMI Al-Amin, 2007: 4)

พันธกิจของโรงเรียน คือ “สร้างนักเรียนเป็นคนดีมีคุณธรรมและเป็นผู้ที่เชิญชวนสู่ความดี (salih wa muslih - good and enjoining good) โดยผ่านระบบการศึกษาแบบบูรณาการ” และได้วางเป้าหมายในการจัดการศึกษาที่เอื้อต่อการใช้กระบวนการอิสลามานุวัตรองค์ความรู้ อาทิ

- 1) เพื่อเตรียมนักถึงวัยมัธยมศึกษาปี 2020 ในการผลิตทรัพยากรมนุษย์ผู้ที่สามารถจะทุ่มเทต่อความต้องการของศาสนา เชื้อชาติ และประเทศชาติ
- 2) เพื่อสร้างสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้การสอนที่วางอยู่บนหลักสูตรบูรณาการสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา (KBSM) ของกระทรวงศึกษาธิการมาเลเซีย โดยผ่านรูปแบบและทักษะอิสลาม
- 3) เพื่อพัฒนาเพิ่มพูนศักยภาพของผู้เรียนทั้งทางด้านจิตวิญญาณ ร่างกาย อารมณ์และสติปัญญาที่เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียน” (SEMAIAN, 2004:30)

หลักสูตร โรงเรียนใช้หลักสูตรบูรณาการสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา (KBSM) ของกระทรวงศึกษาธิการและได้มีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพิ่มเติม เพื่อการสร้างสรรค์ประสบการณ์และทักษะการบูรณาการเพื่อเปิดโลกทัศน์นักเรียนในมุมมองอิสลามที่ครอบคลุม เช่น รายวิชาโลกทัศน์อิสลาม (Islamic Worldviews) สำหรับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น และรายวิชาการศึกษาอัลกุรอานและซุนนะฮ์ และรายวิชาการศึกษาซารีอะฮ์อิสลาม (หลักกฎหมายอิสลาม) สำหรับหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย (ฝ่ายวิชาการ, 2552, มกราคม 22) โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรบูรณาการแห่งชาติ KBSM คือ กิจกรรมหน่วยในเครื่องแบบ⁵ ชมรมและสมาคมและกีฬา แต่ทุกกิจกรรมจะมีการเน้นการนำหลักคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมอิสลามมาปฏิบัติใช้เพื่อเอื้อต่อการพัฒนาบุคลิกภาพอิสลาม

ฝ่ายบริหารและครูผู้สอน โรงเรียนให้ความสำคัญกับการคัดสรรผู้บริหารและครูที่มีบุคลิกภาพที่ดี มีความเข้าใจอิสลามเป็นหลัก มีความสามารถอ่านคัมภีร์อัลกุรอานได้ บุคลิกภาพของบุคลากรฝ่ายบริหารและครูผู้สอนทุกคนที่นักวิจัยมีโอกาสพบปะจะเป็นบุคคลที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความสุภาพอ่อนโยนและเป็นแบบอย่างที่ดี

⁵ กิจกรรมนี้เรียกว่า uniformed bodies โดยนักเรียนแต่งตัวในเสื้อชุดเครื่องแบบ เช่น ทหาร ตำรวจ ยูวาคาต เป็นต้น

วัฒนธรรมโรงเรียน โรงเรียนได้มุ่งสร้างวัฒนธรรมโรงเรียนตามหลักการที่ได้กำหนดไว้ในหลักสูตรแห่งชาติโดยมีความมุ่งมั่นในการสร้างสิ่งแวดล้อมหรือวัฒนธรรมโรงเรียนทั้งที่เป็นทางกายภาพและเป็นวัฒนธรรมองค์กรให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยการใช้กระบวนการอิสลามานวัตร ถึงแม้โรงเรียนจะมีอาณาบริเวณที่ค่อนข้างคับแคบแต่จะใช้ทุกพื้นที่ภายในบริเวณโรงเรียนให้เป็นเสมือนชั้นเรียนและห้องสมุดเคลื่อนที่มีชีวิต ตามจุดและสถานที่ต่างๆ มีการติดประกาศต่างๆเกี่ยวกับข่าวสาร ข้อความรู้ สารสนเทศ คติพจน์ คำขวัญ หลักคำสอนที่เป็นอัลกุรอานและอัลหะดีษ (พระวจนะของท่านศาสนทูต) พระนามของพระองค์อัลลอฮ์ และวิสัยทัศน์ของโรงเรียน ตลอดจนระเบียบของห้องเรียนมีติดประกาศไว้อย่างเด่นชัด โรงเรียนมีบรรยากาศทางสังคมที่แวดล้อมไปด้วยวัฒนธรรมอิสลามที่มีชีวิต สัมพันธภาพระหว่างผู้คนที่เห็นเป็นประชาคมในโรงเรียนอยู่ในบรรยากาศที่อบอุ่นดูแลเติมไปด้วยมิตรไมตรี ความสันติสุขสงบ มีความเคารพนับถือและให้เกียรติซึ่งกันและกัน มีความร่วมมือและความภาคภูมิใจ

สมาคมผู้ปกครองและครู โรงเรียนแห่งนี้จะให้ความสำคัญกับผู้ปกครองเป็นอย่างสูงในการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของโรงเรียน และมีสมาคมผู้ปกครองและครู(PIBG)ที่มีบทบาทและให้ความร่วมมือในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการจัดหาทุน จัดกวดวิชา และจัดอบรมเพื่อให้การเสริมแรงจูงใจ(motivation)แก่นักเรียน จัดหาวิทยากรและทุนเพื่อใช้ในกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง(ครูใหญ่,2551, กุมภาพันธ์ 23)

ความสำเร็จของโรงเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษาอัล อามีนเป็นโรงเรียนหนึ่งที่มีชื่อเสียงติดอยู่ในอันดับหนึ่งในสิบโรงเรียนของมาเลเซียที่สามารถสร้างนักเรียนที่มีศักยภาพในการสอบระดับชาติ(อดีตครูหัวหน้าฝ่ายกิจกรรมนักเรียน,2551,กุมภาพันธ์21)ความสำเร็จในการผลผลิตเยาวชนของโรงเรียนสามารถพิจารณาจากผลการสอบวัดผลแห่งชาติทั้งระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น(PMR)และระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย(SPM)⁶ ตลอดจนการเข้าศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศ⁷สามารถนำมาเป็นดัชนีชี้วัดให้เห็นถึงคุณภาพของโรงเรียนได้ในระดับหนึ่ง

⁶ “ ในการวัดผลการศึกษาแห่งชาติ ปี 2005และปี 2006 นักเรียนโรงเรียนอัล อามีนสามารถสอบได้ 9A ในการสอบ PMR คิดเป็นร้อยละ 33 % และร้อยละ 25 % ตามลำดับ(จากนักเรียน 105 คน) และหากพิจารณาผลการสอบ PMR ตั้งแต่ปี 2002 จนถึงปี 2007 นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสามารถสอบผ่านได้ผลการสอบ 8A ขึ้นไป คิดไปร้อยละ 21, 25, 27, 38, 31, และ 35 ตามลำดับปี(จากจำนวนนักเรียนประมาณ 100 คน) ส่วนในการสอบ SPMของโรงเรียนแห่งนี้ได้ประจักษ์ให้เห็นว่าผลการสอบอยู่ในระดับดีเช่นกัน จากหลักฐานผลการสอบตั้งแต่ปี 2003 จนถึงปี 2007 พบว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษาปลายสามารถสอบผ่าน SPM ได้ผลการสอบ 8A ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 28, 18, 21, 26, และ 28 ตามลำดับปีจากจำนวนนักเรียนประมาณ 60 คน(ฝ่ายทะเบียนและการวัดประเมินผลSekolah Menengah Islam Al- Amin.2009)

⁷ จากหลักฐานมีแสดงให้ประจักษ์ว่าในปี 2004จนถึงปี 2006 นักเรียนได้ศึกษาต่อในสถาบันการศึกษาทั้งในประเทศและต่างประเทศจำนวน 20 สถาบัน เลือกเรียนใน 19 สาขาวิชา โดยเลือกมหาวิทยาลัยอิสลามนานาชาติมากที่สุด และมหาวิทยาลัยในต่างประเทศ (SEMAIN.Sekolah Menengah ISLAM AL-AMIN.2005) ทั้งประเทศตะวันตกและตะวันออกกลางจำนวน 14 คน

ในด้านการบรรลุพันธกิจของโรงเรียน ผลผลิตของโรงเรียนได้ทำงานทางด้านการศึกษา หน่วยงานราชการ และสามารถสร้างคุณประโยชน์ให้แก่สังคม อีกทั้งเป็นแบบอย่างในด้าน บุคลิกภาพที่ดีให้แก่สังคม และมีบทบาทในด้านกิจกรรมต่างๆในมหาวิทยาลัย (ครูใหญ่, 2551, กุมภาพันธ์ 22) “นักเรียนของเราจบไปเป็นแพทย์เป็นวิศวกร สามารถเป็นอีม่ามผู้นำละหมาด และให้การปราชัยในด้านเกี่ยวกับอิสลามได้” (หัวหน้าฝ่ายพัฒนาบุคลิกภาพ, 2551, มิถุนายน 25) สภาพการณ์ที่กล่าวมาเป็นเพียงภาพสะท้อนมุมหนึ่งของความสำเร็จของเยาวชนที่เป็นผลผลิตของ โรงเรียนแห่งนี้ที่เน้นการส่งเสริมการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนการสอนโดยผ่านรูปแบบและ ทัศนคติอิสลาม

การอิสลามานวัตกรรมกระบวนการจัดการเรียนรู้ : กรณีศึกษารายวิชาวิทยาศาสตร์

สรุปโดยภาพรวม การอิสลามานวัตกรรมกระบวนการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนตัวอย่างแห่งนี้ อยู่ในระดับที่น่าพึงพอใจระดับ ซึ่งสามารถนำเสนอผลการศึกษาร่วมกับการอภิปรายตามขั้นตอน กระบวนการจัดการเรียนรู้ดังนี้

ขั้นตอนการวางแผนและเตรียมการสอน

ในการวางแผนและเตรียมการสอนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ตามทัศนคติอิสลาม ทางโรงเรียนได้มีนโยบายให้ครูสอดแทรกโลกทัศน์หรือค่านิยมอิสลามในบันทึก การสอนและได้มีการจัดการเตรียมความพร้อมครูในด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโลกทัศน์ อิสลาม มโนทัศน์การอิสลามานวัตกรรมองค์ความรู้และฝึกทักษะต่างๆ โดยการจัดโครงการจัด กิจกรรมพัฒนาบุคลิกภาพครู จัดอบรมและประชุมครู และครูมีการเตรียมพร้อมตนเองใน การศึกษาค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับอิสลามโดยการอ่านหนังสือเพิ่มเติม การสืบค้นจาก อินเทอร์เน็ต มีการปรึกษาและสอบถามเรียนรู้จากผู้รู้หรือครูสอนอิสลามศึกษาภายในโรงเรียน นอกจากนี้ครูส่วนใหญ่ได้มีการเตรียมเนื้อหา สื่อการจัดการเรียนรู้และการใช้แหล่งการเรียนรู้เพื่อ การศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม โดยใช้หนังสือ ซีดีและการค้นคว้าทางอินเทอร์เน็ต ส่วนใหญ่จะเป็น ประเด็นที่เกี่ยวกับอิสลามกับวิทยาศาสตร์ อัลกุรอานกับวิทยาศาสตร์ หลักการศรัทธาที่เกี่ยวข้อง กับประเด็นทางวิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะประเด็นวิทยาศาสตร์ร่วมสมัยที่ได้พิสูจน์และสอดคล้องกับ หลักการในอัลกุรอาน ในทางปฏิบัติพบว่าครูส่วนใหญ่ได้มีการเตรียมการนำหลักคำสอน คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและองค์ความรู้ในอิสลามซึ่งเป็นบทบัญญัติอัลกุรอาน อัลหะดีษและทัศนะของ

สาขาวิชาที่เลือกเรียนส่วนใหญ่เป็นวิศวกรรมศาสตร์สูงสุด รองลงมาเป็นบัญชีและแพทย์ศาสตร์ นอกจากนั้นเลือกในสาขาวิชา ต่างๆ(ฝ่ายทะเบียนและการวัดประเมินผลSekolah Menengah Islam Al- Amin.2009)

นักปราชญ์มุสลิมที่เกี่ยวข้องไปใช้ในการบูรณาการเนื้อหาบทเรียน อย่างไรก็ตามในแผนการจัดการเรียนรู้ได้มีการเขียนระบุค่านิยมหรือโลกทัศน์อิสลามไว้ในบางหัวข้อประเด็นเท่านั้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากในการจัดทำบันทึกการสอน ครูผู้สอนจำเป็นต้องเน้นเนื้อหาสาระต่างๆตามที่หลักสูตรแห่งชาติกำหนดเพื่อเป็นการเตรียมนักเรียนให้คุณภาพทางวิชาการตามเกณฑ์มาตรฐานกลางของการสอบแห่งชาติ

ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้

การนำเข้าสู่บทเรียน

โรงเรียนได้มีการระบุกลยุทธ์ของสิ่งแวดล้อมที่ดีมีคุณธรรม ซึ่งมีดัชนีชี้วัดประการหนึ่ง คือ การนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการอ่านบัสมาละห์(basmalah-การเอ่ยนามของพระผู้เป็นเจ้าโดยมีความหมายว่า “ด้วยพระนามของอัลลอฮ์ผู้ทรงเมตตาและผู้ทรงกรุณาปรานีเสมอ-ผู้วิจัย”) และตามด้วยการอ่านดุอาฮ์ (doa-บทขอพรจากพระผู้เป็นเจ้า-ผู้วิจัย) ในทางปฏิบัติครูผู้สอนทุกคนได้มีการนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการอ่านบัสมาละห์ หลังจากนั้นก็จะกล่าวดุอาฮ์ (บทขอพร) เพื่อเป็นการเกริ่นนำการเข้าสู่บทเรียนด้วยการรำลึกและขอพรจากพระผู้เป็นเจ้าเป็นที่ส่งเสริมในระบบการศึกษาอิสลาม และนักเรียนก็ได้ปฏิบัติในลักษณะดังกล่าวเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะในรายงานจากที่ประชุมเกี่ยวกับการศึกษาอิสลาม ครั้งที่ 6 ที่ว่าครูต้องยึดมั่นต่อจรรยาบรรณและแนวทางการปฏิบัติตน โดยให้มีจิตสำนึกอิสลามในการสอน ให้มีการทักทาย(ให้สลาม)ก่อนเข้าห้องเรียน ตระหนักถึงความยิ่งใหญ่ของพระองค์อัลลอฮ์และมีการใช้คำวลีอิสลามที่เหมาะสมในการสอน และการปฏิบัติตนดังกล่าวเป็นมารยาทของผู้สอนและผู้ศึกษาหาความรู้ควรปฏิบัติเพื่อให้การเรียนการสอนหรือการศึกษาหาความรู้เป็นการงานที่อยู่ในความโปรดปรานและได้รับความเป็นสิริมงคลจากพระผู้เป็นเจ้า จากนั้นเป็นเริ่มเข้าสู่บทเรียนสำหรับชั่วโมงนั้นๆโดยใช้วิธีการและเทคนิคหลากหลายรูปแบบแตกต่างกันไปในแต่ละรายวิชา

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาวิทยาศาสตร์ ครูผู้สอนได้มีการใช้วิธีการสอนหรือเทคนิคการสอนที่หลากหลายที่แตกต่างกันไป เช่น สอนแบบบรรยาย สอนแบบอภิปราย แบบทดลอง การให้นักเรียนแบ่งกลุ่มร่วมกันอภิปราย การใช้คำถามกระตุ้น การถามตอบ เป็นต้น มีการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกันไป การบูรณาการโดยเน้นค่านิยมและองค์ความรู้อิสลามในการจัดการเรียนการสอนจะขึ้นอยู่กับเนื้อหาและความรับผิดชอบของครูแต่ละคน ในภาพรวม พบว่า ครูส่วนใหญ่มีความพยายามในการใช้วิธีการเสริมข้อมูลความรู้ในบางประเด็นเพื่อให้มีความสอดคล้องกับแนวคิดหรือหลักการอิสลาม สอดแทรกบทบัญญัติจากคัมภีร์อัลกุรอานและหะดีษ(พระวจนะและแนวทางการปฏิบัติตนของศาสนทูตมุฮัมมัด (ช.ล.) และทัศนะหรือแนวคิดของบรรดาปวงปราชญ์และนักวิชาการมุสลิมหรือนักวิทยาศาสตร์

มุสลิมมาขยายข้อความรู้ หรือชี้แนะเกี่ยวกับมุมมองของอิสลาม ถ่ายทอดความรู้และพื้นฐานอิสลามเพิ่มเติมให้ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ร่วมสมัยมีความสมบูรณ์เพิ่มขึ้นตามมุมมองอิสลามและเป็นการแยกแยะเนื้อหาและเพิ่มเติมข้อมูลองค์ความรู้ด้วยการอธิบายทฤษฎีต่างๆและให้มันียะความหมายที่ถูกต้องสอดคล้องตามบริบทหลักคำสอนหรือทัศนะอิสลาม ทำการเปรียบเทียบและสรุปเป็นบทเรียนข้อคิดในการนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

มโนทัศน์อิสลามที่นำมาสอดแทรกส่วนใหญ่จะประเด็นที่เกี่ยวกับ ความเป็นพระเจ้าของพระองค์อัลลอฮ์ต่าง ๆ ในด้านการเป็นแหล่งที่มาของความรู้ การใช้ความรู้และเป้าหมายของความรู้ ศาสนา มนุษย์ องค์ความรู้ โลกทัศน์อิสลาม ค่านิยมจริยธรรม โลกนี้และโลกหน้า บทบาทของมนุษย์ในฐานะการเป็นบ่าวและการเป็นคอลีฟะฮ์ (ตัวแทนของพระเจ้า) และประเด็นอื่นๆที่เกี่ยวข้อง โดยใช้วิธีการนำหลักฐานจากพระคัมภีร์อัลกุรอานและหะดีษ (พระวจนะและแนวทางการปฏิบัติของท่านศาสนทูต(ซ.ล.)อิมมะและอิฮฺฮาด (ฉันทามตีในประเด็นทางศาสนาของปวงปราชญ์มุสลิม) มาอ้างอิง ตลอดจนนำผลงานของนักวิทยาศาสตร์มุสลิมหรือข้อคิดเห็นมุมมองของนักวิชาการมุสลิมร่วมสมัยมาบูรณาการในการเรียนการสอน

อย่างไรก็ตามจากการสังเกตการณ์การสอนโดยใช้กระบวนการอิสลามานูวัตขององค์ความรู้ อย่างครอบคลุมและชัดเจนพบในบางห้องที่สอนโดยครูที่มีประสบการณ์การสอนที่ยาวนานในโรงเรียนแห่งนี้และมีความเข้าใจเกี่ยวกับการอิสลามานูวัตขององค์ความรู้ ส่วนในบางห้องเรียนจะมีเพียงการเรียนในบรรยากาศอิสลามเท่านั้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูใหม่ที่ยังไม่มีประสบการณ์และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอิสลามานูวัตขององค์ความรู้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของรูซัยนะฮ์ อิชฮาก (Ruzainah Ishak, 2004:75-81) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรในโรงเรียนแห่งนี้พบว่าครูที่เพิ่งมาสอนยังขาดความรู้ประสบการณ์ในการบูรณาการจากโลกทัศน์อิสลามหรือการอิสลามานูวัตขององค์ความรู้ในการจัดการเรียนการสอนแต่มีทัศนคติและความมุ่งมั่นในการที่จะดำเนินการใช้กระบวนการอิสลามานูวัตขององค์ความรู้ และมีปัญหาแอบแฝงที่ประสบกับครูผู้สอนบางคน คือขาดความมั่นใจในประเด็นความรู้เกี่ยวกับอิสลามที่ลึกซึ้งในการที่จะใช้ในการอิสลามานูวัตขององค์ความรู้ ทั้งนี้ความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านศาสตร์มรดกอิสลามนั้นนับเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญยิ่งในการอิสลามานูวัตขององค์ความรู้ ดังแนวคิดของนักวิชาการทางด้านการศึกษาอิสลามานูวัต อาทิเช่น อิสมาแอล อัลฟารูกี (Ismail Raji Al-Faruqi, 1982) อุมัร ฮาซัน คาสูล (Kasule, O.H., 1996) ที่เน้นย้ำการมีความรู้ความเชี่ยวชาญในศาสตร์ที่เป็นมรดกอิสลามนั้นนับเป็นเงื่อนไขต้นๆที่สำคัญในขั้นตอนการอิสลามานูวัตขององค์ความรู้ อีกทั้งสอดคล้องกับคำกล่าวของฝ่ายวิชาการโรงเรียน (2551, 21 กุมภาพันธ์) ที่ว่า “...การบูรณาการในหลักสูตร (KBSM) นี้ขึ้นอยู่กับครูผู้สอนเป็นสำคัญ ถ้าเป็นครูมีความเข้าใจอิสลามก็สามารถทำการบูรณาการได้ง่ายขึ้น” และสอดคล้องกับข้อเสนอแนะจากที่ประชุมโลกมุสลิมว่าด้วยการศึกษาอิสลามในปี ค.ศ. 1977 ที่ระบุว่า “ครูผู้สอนเป็นตัวแปรผันที่

สำคัญที่สุดในกระบวนการอิสลามานวัตกรรม...เน้นย้ำว่าครูมุสลิมควรที่จะได้รับการฝึกฝนทางด้านความคิดและความประพฤติให้อยู่ภายใต้ทางนำของหลักการศรัทธาอิสลาม” (Ghulam Nabi Saqeb, 2000a.)

การสรุปบทเรียน

การสรุปบทเรียนมีการใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลายในการสรุปเนื้อหาบทเรียนรายวิชา เช่น การถาม-ตอบ สรุปบททวนเนื้อหา ให้ทำแบบฝึกหัดและมอบหมายการบ้าน การย้ำเตือน การตัดเตือน(นาศิฮัต) และที่สำคัญทุกห้องเรียนก่อนหมดเวลาในบทเรียนหนึ่งๆจะใช้รูปแบบวัฒนธรรมอิสลามที่แสดงความอ่อนน้อมในการศึกษาหาความรู้และขอความคุ้มครองต่อพระผู้เป็นเจ้า(ในฐานะที่เป็นผู้ทรงรอบรู้และผู้ทรงประทานความรู้)มาปิดท้ายบทเรียนด้วยการดุอาฮุ(บทขอพร)และการอ่านบทบัญญัติอัลกุรอาน ซูเราะฮ์อัลอัศรี (บทอัลกุรอานที่เกี่ยวกับการใช้เวลาที่ทรงคุณค่า)เพื่อเป็นการย้ำเตือนเรื่องการใช้เวลาให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด และมีการแสดงความเคารพนับถือและอ่อนน้อมให้เกียรติต่อครูผู้สอนด้วยกล่าวขอบคุณครูผู้สอนและมีการสลาม (สัมผัสมือเป็นการจากกัน)สภาพการณ์พฤติกรรมกรรมการเรียนการสอนดังกล่าวนี้เป็นวิธีการหนึ่งที่จะสร้างบรรยากาศในการเรียนที่เต็มไปด้วยความสงบ มอบหมายและเคารพนับถือ ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะจากรายงานที่ประชุมนานาชาติว่าด้วยการศึกษาอิสลาม ครั้งที่ 6 ที่ว่าครูต้องยึดมั่นจรรยาบรรณและแนวทางการปฏิบัติตน ครูต้องทักทาย(สลาม)ก่อนเข้าและออกจากห้องสอน (Adam, Maulana Ali. 1997.www.Conference Report Islamizaton of knowledge3.htm,4-5)

การใช้สื่อการจัดการเรียนรู้

สื่อที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ส่วนใหญ่มีความสอดคล้องกับเนื้อหาบทเรียนตามหลักสูตร และใช้สื่อการเรียนรู้อื่นที่มีความหลากหลาย เช่น หนังสือตำรา กระดานดำ แผนภาพ ไปสเตอร์ ตัวอย่างจำลอง เป็นต้น ทั้งนี้โรงเรียนเน้นการใช้หนังสือตำราวิทยาศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการเป็นหลัก ซึ่งเนื้อหาในหนังสือส่วนใหญ่โดยภาพรวมจะเน้นค่านิยมสากลเป็นหลัก แต่ในหนังสือตำราวิทยาศาสตร์บางเล่มจะมีบางตอนที่ได้มีการกล่าวถึงคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมอิสลาม โดยเฉพาะ ซึ่งอัตลักษณ์ของหนังสือตำราในลักษณะดังกล่าวนี้ยังไม่สามารถเสริมสร้างความเข้มแข็งของกระบวนการอิสลามานวัตกรรมการศึกษาได้ทั้งระบบเพราะขาดซึ่งการสอดแทรกจิตวิญญาณอิสลามอย่างครอบคลุม ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของอะฮ์มัด อัล บีลีย์ (Ahmad al-Beelyอ้างถึงใน Adam, Maulana Ali. 1997 www.IBERR./Conference Report, page 6.htm) ที่ว่าหนังสือตำรานั้นเป็นเครื่องมือทางการศึกษาที่สำคัญมากที่สุด เพราะหนังสือเป็นอยู่กับนักเรียนทั้งที่บ้านและโรงเรียน จิตวิญญาณอิสลามควรที่เป็นคุณลักษณะสำคัญที่มีอิทธิพลในการเติมเต็มในหนังสือตำราไม่ว่ารายวิชาอะไรก็ตาม

นอกจากนี้มีการนำสื่ออุปกรณ์และเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการเรียนการสอน เช่น คอมพิวเตอร์และสื่อมัลติมีเดีย ซีดีและหนังสือที่เกี่ยวกับอิสลามและวิทยาศาสตร์ในบางเนื้อหา หรือหัวข้อ อย่างไรก็ตามการนำสื่อที่บูรณาการอิสลามยังมีข้อจำกัดด้านเวลาการสอน ทั้งนี้โรงเรียนต้องยึดเนื้อหาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการเป็นหลัก ดังนั้นเวลาที่จะนำเสนอสื่อที่บูรณาการค่านิยมอิสลามอาจมีจำกัด กอปรกับครูอาจมีภาระการสอนมากทำให้ไม่มีเวลาที่จัดหาหรือเตรียมสื่อที่จะใช้เสริมในการบูรณาการค่านิยมโดยใช้กระบวนการอิสลามมานูวัตร ซึ่งเวลาถือเป็นเงื่อนไขสำคัญสำหรับครูในการอิสลามมานูวัตรการจัดการเรียนรู้ ดังข้อเสนอแนะในรายงานประชุมนานาชาติว่าด้วยการวิจัยทางการศึกษาที่ว่า เงื่อนไขหนึ่งที่ครูจะต้องมีเพื่อให้การอิสลามมานูวัตรการสอนประสบความสำเร็จ คือ เวลา ครูต้องมีเวลาเพื่อสร้างความคุ้นเคยกับสื่อการสอนก่อนที่จะใช้ในบทเรียนให้ประสบความสำเร็จ ซึ่งสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนนั้นเป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่งที่จะส่งผลต่อการอิสลามมานูวัตรในโรงเรียนสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยเฉพาะการนำเสนอสื่อการสอนใหม่ๆ(Adam, Maulana Ali. 1997.www.IBERR./Conference Report,page 6.htm.)

การปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน

ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนในชั้นเรียนเป็นไปในเชิงบวก ครูเป็นแบบอย่างที่ดีและให้ความสำคัญในการดูแลเด็กอย่างดีและมีความใกล้ชิดสนิทสนมกับนักเรียน ในขณะที่นักเรียนให้ความเคารพและเกียรติต่อครูสูง การปฏิสัมพันธ์เชิงบวกนี้นำมาซึ่งบรรยากาศที่อบอุ่นในการเรียนการสอน ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนได้นำหลักการจัดการศึกษาตามระบบการศึกษาอิสลามมาปฏิบัติใช้ ดังที่เอ็ม เอ ซากี บัดวี(M.A. Zaki Badwiอ้างถึงSyed Muhammad al-Naquib al-Attas,1979) ได้สรุปไว้ว่า“ระบบการศึกษาอิสลามได้วางไว้บนพื้นฐานของความสัมพันธ์ส่วนตัวที่ลึกซึ้งระหว่างครูและนักเรียน ครูเป็นแหล่งชี้แนะทางด้านจิตวิญญาณและวิชาชีพ” ซึ่งเป็นหลักการสำคัญประการหนึ่งในการจัดการศึกษาอิสลามและโรงเรียนเน้นย้ำ คือ ครูเป็นแบบอย่างซึ่งแบบอย่างหรือบุคลิกภาพที่ดีงามทั้งหลายจะมีอิทธิพลทางบวกต่อบุคลิกภาพของนักเรียนสอดคล้องกับแนวความคิดของSyed Sajjad HusainและSyed Ali Ashraf(1979:106) ที่ว่านอกจากจะมีหนังสือตำราที่เหมาะสมและการฝึกฝนที่เหมาะสมแล้ว เราจะต้องคงมีไว้ซึ่งครูที่มีบุคลิกภาพที่อบอุ่นซึ่งเป็นบุคลิกภาพที่เยาวชนสามารถตอบสนองได้ด้วยดี ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะจากที่ประชุมโลกมุสลิมในปี1977ที่ระบุไว้ว่า“การเลือกและแต่งตั้งครูนั้นไม่ควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของคุณลักษณะเฉพาะด้านวิชาการอย่างเดียว หากจะต้องพิจารณาถึงการศรัทธาและความประพฤติอย่างจริงจัง”

ขั้นการวัดและประเมินผล

การวัดประเมินผลความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับค่านิยมและองค์ความรู้อิสลามอย่างเป็นทางการในรายวิชาต่างๆ มีข้อจำกัดมาก ซึ่งจะเน้นเพียงการประเมินด้านค่านิยมในการปฏิบัติการทดลองเท่านั้น โรงเรียนแห่งนี้มุ่งเน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโลกทัศน์อิสลาม เมื่อพิจารณาข้อสอบในหลายรายวิชาจะมีการเน้นเฉพาะเนื้อหาตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการอิทธิพลของวัฒนธรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการเตรียมสอบยังคงปรากฏอยู่ ดังนั้นการเรียนการสอนจึงเน้นการวัดและการประเมินผลตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาเป็นหลักด้วยการรักษามาตรฐานกลางของข้อสอบเพื่อเตรียมนักเรียนสู่การสอบSPM ดังคำกล่าวของครูสอนวิทยาศาสตร์รายวิชาเคมี(2551,24 มิถุนายน)ที่ว่า "ระบบการเรียนการสอนที่นี่ (มาเลเซีย) เน้นการสอบโดยยึดเนื้อหาตามหลักสูตรKBSMเป็นหลัก แต่จะประเมินดูเฉพาะพฤติกรรมด้านค่านิยมในช่วงการปฏิบัติการทดลอง " อย่างไรก็ตามโรงเรียนได้สร้างแรงจูงใจในการสอบให้อยู่ในบรรยากาศอิสลามโดยการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความสำเร็จในการสอบที่วางอยู่บนพื้นฐานจริยธรรมอิสลามและการปฏิบัติตามหลักการอิสลาม เช่น การกล่าวขอพรจากพระเจ้า การละหมาดเพื่อขอความช่วยเหลือจากพระเจ้า การกล่าวคำขอพรให้ทำการสอบประสบความสำเร็จ การจัดกิจกรรมเพื่อการเตรียมพร้อมและสร้างหลักศรัทธายึดมั่นขอความช่วยเหลือจากพระผู้เป็นเจ้าของให้ประทานความโปรดปรานและความสำเร็จในการสอบ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยมาประยุกต์ใช้

ด้านการกำหนดแนวนโยบาย

1) ผู้บริหารสถานศึกษานับเป็นบุคคลที่มีความสำคัญเป็นลำดับแรกในการส่งเสริมสนับสนุนจัดการให้กระบวนการอิสลามานูวัตการศึกษามีชีวิตชีวาในโรงเรียน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรมุ่งมั่นในการสร้างสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่ใช้กระบวนการอิสลามานูวัต โดยเริ่มจากการกำหนดปรัชญา วิสัยทัศน์และนโยบายการจัดการศึกษาที่ชัดเจน สร้างสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ ตลอดจนวัฒนธรรมโรงเรียนเชิงบวก มีการพัฒนาหลักสูตรให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการอิสลาม มีการดำเนินการบริหารจัดการที่เป็นระบบ สร้างขวัญกำลังใจแก่ครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ มีระบบการนิเทศติดตามการดำเนินการจัดการเรียนการสอนและผลการจัดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

2) ผู้บริหารจะต้องมีความตระหนักในการสร้างความพร้อมในการพัฒนาครูให้เข้าใจในมโนทัศน์และปรัชญาการศึกษาอิสลาม และระบบการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการอิสลาม ตลอดจนสนับสนุนและจัดปัจจัยเกื้อหนุนต่างๆให้มีความเหมาะสม เช่น เวลา งบประมาณ สื่อวัสดุ อุปกรณ์ ครูภัณฑ์ โสตทัศนูปกรณ์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ ซึ่งปัจจัยดังกล่าวมีความสำคัญ

มากในการส่งเสริมให้การจัดการอิสลามานูวัตรดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งควรส่งเสริมให้มีการทำวิจัยเพื่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

ด้านการปฏิบัติการเรียนการสอน

1) ครูผู้สอนนับเป็นปัจจัยและกลไกที่สำคัญที่สุดในการผลักดันจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการโดยเฉพาะการใช้กระบวนการอิสลามานูวัตรในห้องเรียนให้เป็นรูปธรรมและสำเร็จ ดังนั้นจะต้องเน้นย้ำการคัดสรรหาครูที่มีวิสัยที่ดีต่ออิสลามและมีบุคลิกภาพที่ดีในทุกด้าน มีจิตสำนึกในการรับผิดชอบที่สูงและต้องเป็นแบบอย่างที่ดี และมีความเชี่ยวชาญในด้านความรู้ทั้งศาสตร์ทางด้านเฉพาะทางและที่สำคัญศาสตร์ทางด้านการศึกษา(วิวรรณ์)เพราะเป็นศาสตร์ที่เป็นหัวใจและวิญญาณของศาสตร์ความรู้ทางการแสวงหา ที่ประจุมระดับโลกว่าด้วยการศึกษามุสลิมเน้นย้ำว่า ครูผู้สอนเป็นตัวแปรผันที่สำคัญที่สุดในกระบวนการอิสลามานูวัตร ครูมุสลิมควรที่จะได้รับการฝึกฝนทางด้านความคิดและความประพฤติให้อยู่ภายใต้ทางนำของหลักการศรัทธาอิสลาม ดังนั้นครูต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมโนทัศน์อิสลาม มโนทัศน์การศึกษาในอิสลาม การอิสลามานูวัตรการศึกษาและองค์ความรู้ และประเด็นปัญหาร่วมสมัย และที่สำคัญ“ครู...ที่ไม่มีวิสัยทัศน์อิสลามและไม่ได้รับการผลักดันจากวิสัยทัศน์ดังกล่าวนั้นเป็นความวิบัติ หายนะที่ยิ่งใหญ่ของการศึกษามุสลิม”(al-Faruqi,1989:8 อ้างถึงใน Noor Hisham MD Nawi, 2007: 67)

2) ในการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอนให้ประสบความสำเร็จ ครูต้องมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาระดับคุณธรรม จริยธรรมและเติมเต็มจิตวิญญาณแห่งการศรัทธา สร้างความภูมิใจและความเชื่อมั่นต่อหลักศาสนธรรมและศาสนวิถีให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน สร้างให้ผู้เรียนมีความตระหนักและเข้าใจ ตลอดจนให้จิตสำนึกที่ดีต่อมโนทัศน์การศึกษาอิสลาม มโนทัศน์องค์ความรู้และมารยาทของผู้เรียนผู้สอนในอิสลาม ตลอดจนพันธกิจที่ต้องปฏิบัติในฐานะที่เป็นมุสลิม ตลอดจนการเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมและประเทศชาติ

บทสรุปส่งท้าย

บทเรียนของมาเลเซียในการนำนโยบายการอิสลามานูวัตรเข้าใช้เป็นแนวทางร่วมในการพัฒนาการศึกษาของประเทศและการแก้ปัญหาการศึกษาแยกส่วน(duality)เพื่อการสร้างพลเมืองมาเลเซียที่มีคุณภาพอย่างแท้จริงเป็นผู้ที่มีความรอบรู้และความสามารถ มีมาตรฐานทางด้านคุณธรรมสูง มีความรับผิดชอบและมีความสามารถในการเป็นอยู่ที่ดี ตลอดจนสามารถทำคุณประโยชน์เพื่อให้สังคมและประเทศชาติโดยรวม ซึ่งส่งผลให้การจัดการศึกษามีคุณภาพดีขึ้น ดังจะเห็นจากการนำนโยบายดังกล่าวมาใช้ในโรงเรียนมัธยมศึกษาเอกชน เจกเช่นโรงเรียนอิสลามอัล อามีนที่สามารถสร้างผลผลิตเยาวชนที่มีคุณภาพในระดับที่น่าพอใจ ดังนั้นหวังว่าผลการวิจัย

ในครั้งนี้สามารถนำมาใช้เป็นข้อมูล บทเรียนและทางเลือกหนึ่งสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้สนใจทั่วไปได้นำไปพิจารณาเพื่อการประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของประเทศไทย ดังจะนำเสนอแนวทางไว้ดังนี้

1) เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามนโยบายการจัดการศึกษาไทยในปัจจุบันที่มุ่งเน้นการปฏิรูปการศึกษาที่ส่งเสริมการกระจายอำนาจให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อนำไปสู่เป้าหมายคุณภาพการศึกษาและการเรียนรู้แบบบูรณาการที่มุ่งเน้นคุณธรรมนำความรู้ และบรรลุตามความมุ่งหมายการจัดการศึกษาที่ได้รับระบุไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับปรับปรุงพ.ศ.2545 ที่มุ่งพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการอิสลามานูวัตร์เป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่สามารถนำมาเป็นบทเรียนเพื่อประยุกต์ใช้สำหรับการจัดการศึกษาของประเทศไทย ซึ่งจะเป็นคุณูปการในการพัฒนาเยาวชนพลเมืองไทยทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นมุสลิม พุทธ คริสเตียนและศาสนิกชนอื่นๆบนหลักการการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวมเน้นการส่งเสริมการยึดมั่นในหลักคุณธรรมคุณธรรมคำสอนของศาสนาเป็นพื้นฐาน โดยมีการเน้นย้ำการสร้างค่านิยมทางด้านจิตวิญญาณและศีลธรรมจริยธรรมให้ควบคู่ไปกับการสร้างความเป็นเลิศทางด้านสติปัญญา เพื่อมุ่งสู่การพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่มีบุคลิกภาพสมบูรณ์แบบองค์รวมตามนโยบายและความมุ่งหมายการจัดการศึกษาดังที่กล่าวมาข้างต้น

2) เพื่อเป็นการตอบสนองเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติของไทยฉบับปัจจุบันที่ได้เปิดโอกาสให้สถานศึกษามีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้สามารถจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น รัฐบาลควรส่งเสริมอย่างจริงจังให้โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้นำแนวทางหลักการอิสลามานูวัตร์องค์ความรู้และการศึกษามาปฏิบัติใช้ในการจัดการศึกษาแบบบูรณาการที่สอดคล้องกับความต้องการและอัตลักษณ์ของท้องถิ่นที่มีอิสลามเป็นศาสนวิถี ซึ่งคาดว่าจะ เป็นแนวทางหนึ่งที่ช่วยแก้ปัญหาการจัดการศึกษาในพื้นที่แห่งนี้ได้ในระดับหนึ่ง อันจะนำไปสู่การสร้างควมสงบสันติสุขในภูมิภาคแห่งนี้ต่อไป และควรส่งเสริมให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาอบรมครูผู้สอนในรายวิชาศาสตร์สมัยใหม่ให้มีความรู้ความเข้าใจในโลกทัศน์อิสลาม ปรัชญาการศึกษาอิสลาม มโนทัศน์เกี่ยวกับการอิสลามานูวัตร์องค์ความรู้ การจัดการความรู้ การใช้ทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเป็นพื้นฐานในการพัฒนาทักษะในการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้สามารถผลิตผู้เรียนเยาวชนไทยให้เป็นพลเมืองที่ดีมีคุณภาพที่มี "คุณธรรมนำความรู้" ในการดำเนินชีวิต

3) เพื่อเป็นการตอบสนองตามนโยบายการปฏิรูปการศึกษาของรัฐบาลยุคปัจจุบันที่ส่งเสริมการกระจายอำนาจให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแบบบูรณาการและ

นโยบายการเร่งรัดการลงทุนด้านการศึกษาเรียนรู้อย่างมีบูรณาการที่ใช้พื้นที่และโรงเรียนเป็นฐาน บูรณาการทุกมิติ ในการจัดการศึกษาแบบบูรณาการที่ใช้พื้นที่และโรงเรียนเป็นฐานบูรณาการทุก มิติในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เป็นพื้นที่ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวในหลายๆด้าน หลังจาก กระทรวงศึกษาธิการได้เปิดทางให้โรงเรียนจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาได้ในปี พ.ศ.2544 และมี โรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐจำนวนหนึ่งได้มีการพัฒนาหลักสูตรแบบบูรณาการระหว่างการสอน สายสามัญและการสอนศาสนา ทำให้อัตราของนักเรียนเข้าเรียนต่อในโรงเรียนดังกล่าวมีแนวโน้ม เพิ่มขึ้น ดังนั้นการนำแนวทางการอิสลามานวัตกรมสู่การปฏิบัติในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา อิสลามหรือโรงเรียนของรัฐน่าจะเป็นนิมิตหมายที่ดีต่อการพัฒนาจัดการศึกษาในพื้นที่แห่งนี้ให้ เกิดผลที่เป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น เพื่อให้บรรลุเป้าดังกล่าวข้างต้น รัฐบาลควรให้ความสำคัญในการ พัฒนาบุคลากรทางการศึกษา โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน ตลอดจนนักเรียนให้ มี "จิตสำนึกบูรณาการ" ให้เกิดขึ้นควบคู่กันไป และควรเน้นย้ำการบูรณาการแบบองค์รวม ที่ให้ ความสำคัญกับการนำมิติทางด้านหลักคำสอนศาสนา คุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่ดีงามมา เป็นประเด็นสำคัญในการจัดการศึกษาแบบบูรณาการในทุกศาสตร์สาขาวิชาและกิจกรรมการ พัฒนาผู้เรียน โดยเน้นการจัดการเรียนรู้บนพื้นฐานของหลักการส่งเสริมการปฏิบัติหลักศาสนาวิถี และศาสนธรรมมาใช้ในชีวิตประจำวัน ซึ่งในบริบทดังกล่าวนี้

ครูผู้สอนนับเป็นปัจจัยและกลไกที่สำคัญที่สุด การคัดเลือกหรือสรรหาครูผู้สอนจำเป็นต้อง ให้ความสำคัญในเรื่องของคุณธรรมจริยธรรมควบคู่กับการพิจารณาความสามารถทางด้าน วิชาการ และสถาบันระดับอุดมศึกษาที่เปิดหลักสูตรทางด้านวิชาชีพครู ควรเน้นย้ำการพัฒนา บุคลิกความเป็นครูทางด้านคุณธรรมและจริยธรรมที่ส่งเสริมโดยหลักศาสนา และควรมีการบรรจุ รายวิชาหรือกิจกรรมโครงการที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาโลกทัศน์ผู้เรียนให้เข้าใจในหลักศาสนธรรม และนำมาปฏิบัติใช้ในชีวิตประจำวันจะส่งผลที่ดีต่อการนำไปประยุกต์ใช้สำหรับการจัดการเรียน การสอนแบบบูรณาการที่เน้นหลัก "คุณธรรมนำความรู้" ให้เกิดผลในทางปฏิบัติได้ ดังจะเห็นได้จาก ตัวอย่างของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครูของมหาวิทยาลัยอิสลามยะลาที่ได้มี การเน้นย้ำการบูรณาการคุณธรรมนำความรู้ในการจัดการเรียนรู้เป็นสำคัญ

บรรณานุกรม

- Adam, Maulana Ali. *Interim Report on the Sixth International Conference on Islamic Education*. Cape Town: Islamia College 1997. Retrieved from www.berr.org/confrep6.htm.
- _____ 1997. *Interim Report on the Sixth International Conference on Islamic Education*. Cape Town: Islamia College. 1997. Retrieved from www.Conference Report Islamization of knowledge3.htm, 4-5)
- _____ 1997. *Interim Report on the Sixth International Conference on Islamic Education*. Cape Town: Islamia College. 1997. Retrieved from www.iberr.org/sciences1.htm
- Al-Attas ,Syed Muhammad al-Naqib. *Aims and Objectives of Islamic Education*. Hodder and Stoughton, King Abdulaziz University : Jeddah. 1979.
- Asraf, Ali. *New Horizon in Muslim Education*. Great Britain : Antony Rowe Ltd. 1985.
- Baba, Sidek. *"Integrated Knowledge in the Tawhidic Curriculum."* Muslim Education Quarterly. Vol. 17, No. 2, 2000. The Islamic Academy, Cambridge, U.K.
- Ghulam Nabi Saqeb. "The Islamisation of Education since the 1977 Makkah Education Conference : Achievements, Failures and Tasks Ahead." *Muslim Education Quarterly*. Vol. 18, No. 1, 2000. The Islamic Academy, Cambridge, U.K.
- Langgulung, Hasan. *"Curriculum Development and Textbook Production in Lower and Upper Secondary Level"*. Paper presented at International seminar on Islamic Education in Makkah. 1993.
- Hashim, Rosnani, *Educational Dualism in Malaysia : Implications for Theory and Practice*. Oxford University Press : Kuala Lumpur, 1996.
- Husain, Syed Sajjad and Ashraf, Syed Ali. *Crisis in Muslim Education*. Hodder and Stoughton : Jeddah. 1979.
- Ishak, Ruzainah. *The English Curriculum of Sekolah Menengah Islam Al Amin : A Critical Analysis*. Unpublished Master Thesis : IIUM. 2004
- Ismail Raji Al-Faruqi. *Islamization of knowledge : General Principles and Workplan*. Washington, DC : International Institute of Islamic Thought. 1982.

- Kasule, O.H. Islamization of disciplines: lead-in paper presented at the Sixth International Conference on Islamic Education. Cape Town, Islamia College. 1996. Available from [http:// www.iberr.org](http://www.iberr.org)
- Ministry of Education, Malaysia, (MOE), 1989. <http://www.ibe.unesco.org>.
- Ministry of Education: Malaysia. *The Integrated Curriculum for Secondary School (ICSS)*. The Curriculum Development Center, Kuala Lumpur 1989.
- Molly N.N. Lee. *“School science curriculum reforms in Malaysia : World influences and national context”*. 2009. retrieved from [http://www. Informaworld.com/ smpp/ content](http://www.Informaworld.com/smpp/content)
- Noor Hisham MD Nawī. *Integrasi Ilmu dan Implikasinya terhadap Pembinaan Kurikulum : Satu Analisis Perbandingan antara Pandangan Al-Atas dan Al-Fariqi*. Unpublished Thesis. Sultan Idris University of Education : Malaysia. 2007.
- Nor Zamiah Binti Jahidin. *“A Change of Paradigm in the Curriculum and Instruction of “Ulum Naqliyah: The Experience of Al Amin Islamic Schools”*. A Paper Presented at International Conference on Islamic Education (ICIE 2007) at Putra Hotel, Kuala Lumpur, Malaysia, 21-22 July 2002. International Centre for Education Excellence (ICEE).
- Sekolah Menengah Islam al-Amin. *Peraturan Sekolah*. Gombak, Selangor. 2004.
- SEMAIAN 2004, Sekolah Menengah Islam Al-Amin, Gombak, Selangor, pp. 10-11.
- Talat Sultan. *The Role of Islamic University in the Islamization of Education*. Muslim Education Quarterly, Vol.14, No.3, 1997. The Islamic Academy, Cambridge, UK. P.57-63.
- Thiagarajan Nadeson, tnadeson@wwf.org.my and Nor Shidawati Abdul Rasid. **“The Implement of EE in Malaysian Schools : A NGO’s Overview”**. Retrieved from www.assets.wwf.org.my/downloads/bobw_paper.pdf -.
- Wan Mohd. Nor Wan Daud. *The Concept of Knowledge in Islam : and its Implications for Education in a Developing Country*. Mansell : England. 1989.